

dr. Ciril Ribičič

Letošnje študijsko leto je najbolj bogato, odkar poučujem predmet Evropsko pravo človekovih pravic. Pomembna prednost je poučevati izbirni predmet, saj se zanj odločajo najboljši študentje, ki jih materija posebej zanima. To ima podobne blagodejne učinke, kot če uvedli sprejemne izpite. Predmet si je tokrat izbralo rekordno število študentov, okrog dvesto, če štejem redne in izredne ter tuje študente (Erasmus). Bilo jih je kar preveč za uveljavljen način dela (predstavitve sodb, obisk Strasbourga, tekmovanje Rubikon, ustni izpit, gostujoči predavatelji itd.).

Druga prednost predmeta je, da je v njegovem središču praksa ESČP. To je najpomembnejše sodišče v svetovnem merilu, ki orje ledino na področju oblikovanja novih standardov varstva človekovih pravic. S svojimi sodbami ohranja pri življenju EKČP, jo posodablja in ustvarjalno razlaga na razvojen način.

Tretja prednost je v tem, naj to povem z nekaj grenkobe, da je Slovenija zelo pogosto obtožena in obsojena pred ESČP. Študentje, domači in tuji, se imajo česa naučiti, ne zaradi njenih dosežkov, ki jih je tudi nekaj, temveč predvsem glede tega, kako preprečiti ponavljanje napak, kot jih je storila Slovenija glede sojenja v razumenm roku, izbranih itd.

Študentje vsako študijsko leto predstavijo okoli sto sodb ESČP po lastni izbiri. Ne glede na to, da se to dogaja že več kot desetletje, me vedno znova presenetijo z zanimivo izbiro novih, svežih primerov in kritiko polovičarskih odločitev ESČP.

Letošnja predavanja in obravnavo primerov je kot po navadi obogatil evropski sodnik dr. Boštjan M. Zupančič ob obisku ESČP v Strasbourgu, v Ljubljani, kjer je bil gost prof.d. Janeza Kranjca pa tudi profesor dr. Joseph H. H. Weiler s slikovitim prikazom zagovora Italije v zadevi Lautsi, ki je spodbudil kar nekaj polemičnih razprav. Tudi irski primer, ki smo ga spremljali v Strasbourgu (zadeva Louis O’Keeffe), ki se nanaša na spolne zlorabe otrok v katoliški šoli davnega leta 1971, je pokazal, kako zahtevno je odločanje evropskih sodnikov.

Letošnje tekmovanje Rubikon so pomagali organizirati Toni Matoh, mag. Matej Žgur, mag. Nejc Brezovar in Jasmina Čuk, nastope pa so ocenjevali tudi dr. Jadranka Sovdat, Boris Kobal in dr. Janez Čebulj. Letos so se najbolj odrezali Simona Zupančič, ki je zmagala s svojim prikazom meja svobode izražanja (Peta-D v. Nemčija), Katja Kolman s prikazom policijske izolacije protestnikov, ti. kettling (Austin v. UK) in Gea Singer z razpravo o pozitivnih obveznostih države.

Številnim diplomskim in magistrskim nalogam s področja varstva človekovih pravic sta se priključili disertaciji evropske sodnice dr. Mirjane Lazarove Trajkovske o pilotnih sodbah in dr. Roka Čeferina o mejah svobode tiska, ki gradita predvsem na praksi ESČP. Meni bodo najbolj ostali v spominu nastopi študentov na dveh mednarodnih moot court tekmovanjih (v Ljubljani in v Zrenjaninu) in kritični prikazi sodb zoper njihove države, ki so jih predstavili tuji študentje. K boljši komunikaciji s slednjimi je prispevala uporaba Turning Pointa. Novo dimenzijo predstavljal tudi na internet priključeni računalniki, s pomočjo katerih študentje sproti preverjajo vrednost tistega, kar jim pripovedujem. Morda se čudno sliši, toda tudi ustni izpiti so lahko koristni za profesorja, še posebej tisti del, ki se nanaša na primer, ki ga študent pozna enako dobro ali bolje od izpraševalca.

Najbolj zahtevno je razvijati sposobnost za napovedovanje uspeha konkretnih pritožb pred ESČP. Slovenska država se je kar nekajkrat pošteno zmotila (na primer v zadevah Šilih proti Sloveniji in Kurić proti Sloveniji), ko je terjala obravnavo zadeve pred velikim senatom ESČP, čeprav je bilo mojim študentom že na podlagi spremljanja javne obravnave v Strasbourgu očitno, da more uspeti.

Študentje se ne zadovoljijo s pravno pravilnim odločanjem, temveč od evropskih sodnikov pričakujejo pravično odločanje. Njihova aktivnost budi realno upanje, da bo pred ESČP Slovenija v prihodnje bolje zastopala svoje interese in uspešnejše izvrševala sodbe ESČP, pritožnikom pa ne bo treba več po pravno pomoč k odvetnikom iz Italije.

## **Predstavitev sodb ESČP na seminarjih EPČP ter tekmovanje Rubikon**

Način podajanja snovi pri predmetu EPČP je bil sestavljen iz dveh delov; predavanja profesorja, kjer smo na splošno spoznali EPČP, ter s seminarjev, na katerih smo študentje predstavljali posamezne sodbe ESČP. Menim, da ravno ta metoda učenja najde neko pravo ravnovesje med preučevanjem prava, kot smo ga vajeni mi (študenje PF v Lj- kontinentalci, ki se bolj posvečamo teoriji in uporabljamo primere kot podporo le-tej) ter tisti, ki so ga vajeni v common-law sistemih (teorija se uči preko case-ov).

Znano je, da ESČP odloča in utemeljuje svoje odločitve ravno na podlagi svojih prejšnjih odločitev in drugih case-ov. Ravno zato je pomembno, da poleg predavanj, kjer nam je podana teorija o EPČP na splošno in kot smo jo vajeni, spoznamo še čimveč sodb in tako vidimo teorijo v praksi in jo ob enem utrjujemo. Tako postopoma začnemo razmišljati na način, kot odločajo sodniki ESČP in ne delujemo le kontinentalno in se šele potem, ko pridemo pred sodišče, prilagajamo.

Vse te sodbe pa predstavljamo študentje in tako aktivno sodelujemo in se sami trudimo natančno preučiti primer, če ga želimo dobro predstaviti pred celotno predavalnico. Dobro je, da nam za začetek profesor predlaga najpomembnejše sodbe, ki jih mora poznati vsak študent in so smernica za ostale, ki smo prosto izbirali med vsemi sodbami ESČP.

Ravno možnost sodelovanja na tekmovanju Rubikon pa je pripomoglo k temu, da smo si študentje prizadevali izbrati kar se da zanimiv primer in ga predstavili na kvaliteten način. Tekmovalci smo se primerom še bolj posvetili in jih dodobra preučili, saj smo bili soočeni z ocenjevanjem komisije, katera je bila pozorna na vsako izrečeno besedo. Poleg tega je bilo tekmovanje izjemna izkušnja, saj smo se preizkusili z javnim nastopanjem.

Menim, da so tako seminarji, kot tekmovanje zelo koristni in prinašajo le pozitivne izkušnje, saj so odlična popotnica za prihodnost, ker nas naučijo drugačnega načina preučevanja in raziskovanja, zato je taka metoda vedno bolj dobrodošla.

Simona Zupančič, zmagovalka Rubikona 2013

(EPČP= evropsko pravo človekovih pravic, ESČP= evropsko sodišče za človekove pravice, PF v Lj= Pravna fakulteta v Ljubljani)